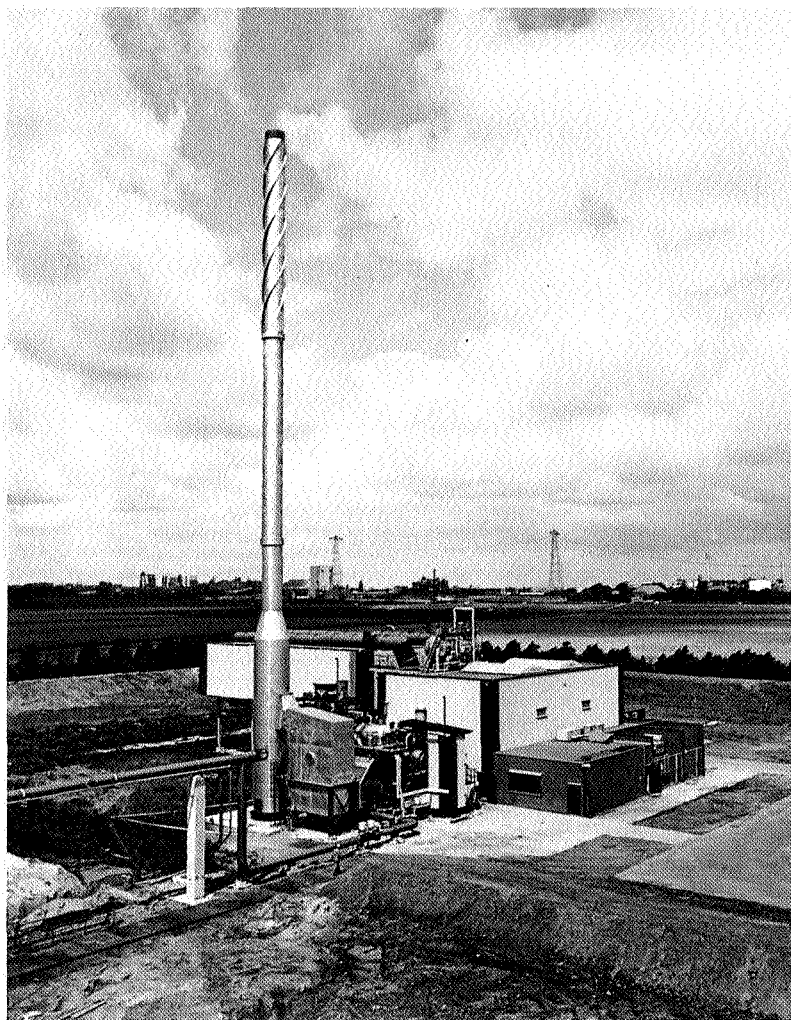

In Noorderbreedte 1987 no. 2 werd geschreven over de industriële verzuurders in de provincie Groningen. ESD (Elektroschmelzwerk te Delfzijl) bleek daarbij de twijfelachtige positie van een eerste plaats in te nemen. Aan de oplossing voor dat probleem, een uitstoot van 5000 ton zwaveldioxide per jaar, wordt inmiddels gewerkt. Juichende berichten over de nieuwe ontzwavelingsinstallatie die momenteel gebouwd wordt. Maar er zijn nog wel enkele problemen aan te wijzen bij ESD die dringend om een oplossing vragen.

ESD: EERSTE STAP IN EEN MOEIZAME ZUIVERING

Carla Alma

ESD VESTIGDE ZICH IN 1973 IN DELFZIJL OM daar de productie te starten van siliciumcarbide, een hittebestendig, zeer hard materiaal dat wordt gebruikt voor oa. slijpmiddelen. ESD, een dochteronderneming van de Duitse Wacker-Chemie GmbH, waarvan het moederbedrijf E.S.K. in Kempton, Zuid-Duits-

land staat, is de grootste producent van dit materiaal ter wereld.

Er werken 160 mensen in het bedrijf. Siliciumcarbide wordt gemaakt uit voornamelijk cokes en zand, met behulp van zeer grote hoeveelheden elektrische energie. De produktiecapaciteit bedraagt 65.000 ton sili-

ciumcarbide per jaar. De productie vindt plaats in grote ovens onder een temperatuur van maximaal 2500°C. Voor de productie van 1 kilogram siliciumcarbide is maar liefst 8 kWh elektriciteit nodig.

De elektriciteit wordt sinds 1983 geïmporteerd uit West-Duitsland. Hoewel de SEP (Samenwerkende elektriciteits-productie bedrijven in Nederland) in 1987 geprobeerd heeft het speciale stroomcontract met Duitsland te verbreken, is het de ESD toch gelukt deze weerstand te breken en voert het bedrijf nu opnieuw onder een 'individueel contract' elektriciteit in. Dit contract is erg belangrijk voor ESD, omdat de kostprijs van het eindproduct voor zeker een derde deel uit energiekosten bestaat.

Van recente datum is de uitbreiding van het bedrijf met de productie van grafiet. Ook grafiet wordt uit cokes gemaakt, in een soortgelijk proces als siliciumcarbide. Uit 5 ton cokes kan 1 ton grafiet worden geproduceerd met een energieverbruik van 2 kWh per kg grafiet. Grafiet wordt als hulpmiddel in de staal- en gietijzerindustrie gebruikt en als smeermiddel bij hoge temperaturen. Er wordt ongeveer 20.000 ton grafiet per jaar geproduceerd. Daarmee neemt de productie van siliciumcarbide af van 65.000 ton naar 45.000 ton per jaar.

Problemen voor milieu en omgeving

ESD heeft in Delfzijl en omgeving een enorme negatieve reputatie als grote verzuurder en veroorzaker van veel stof- en stankoverlast.

Er zijn over deze fabriek dan ook wel de nodige anekdotes in omloop. Moest niet het bedrijf enkele jaren geleden met busjes auto-poets door Delfzijl trekken om de bevolking z'n auto's te laten ontdoen van de door ESD veroorzaakte stoflaag? En is op een mooie winterdag de sneeuw rond Delfzijl en Termunten soms niet van een wat donkerder teint dan elders? Om nog maar niet te spreken van de enorme voorraden zeepmiddelen die in de fabriek liggen opgeslagen en die wellicht nog eens kunnen worden uitgedeeld als de ijverig schoongepoetste was van de Delfzijlse bevolking grauwsluiers gaat vertonen.

Het is ook niet voor niets dat juist bij dit bedrijf een groot aantal mensen uit de omgeving bezwaren indient.

Om welke overlast en milieuvervuiling gaat het bij ESD? Samengevat gaat het om een viertal problemen die een belasting vormen voor de omgeving en het milieu, te weten:

- de stikstofdioxide-uitstoot, 5000 ton per jaar gaat er van deze verzurende stof de lucht in.
- een aanzienlijke stankoverlast, vooral veroorzaakt door zwavelhoudende stoffen in het ovengas en in het sproeiwater (3,5 ton per jaar).
- stofverspreiding, die wordt veroorzaakt door opslag en gebruik van cokes, zand en carbidstof. Behalve vervelend voor de omgeving, is deze stofoverlast ook gevaarlijk voor degenen die ermee werken: longziekten kunnen het gevolg zijn van chronische inademing van deze stofdeeltjes.

- bodem- en grondwaterverontreiniging; het bedrijfsterrein is o.a. verontreinigd met stoffen die uit de cokesberg sijpelen (PAK's).

Oplossing

Voor de uitbreiding en wijziging van de productie is in 1985 een vergunningaanvraag ingediend bij de provincie. Na veel overleg en getouwtrek tussen het bedrijf, de provincie, het ministerie VROM en ca. 20 insprekers (politieke partijen, milieugroepen en partijen), kwam in mei 1988 een definitieve vergunning van de provincie af. In die vergunning wordt een aantal zuiveringsstappen voorgeschreven.

De belangrijkste en meest concrete maatregel is de bouw van een *ontzwavelingsinstallatie* voor de oplossing van het onder 1) omschreven probleem van de uitstoot van SO₂. SO₂ is een grote veroorzaker van zure regen, het tast waterlopen aan, loogt de bodem uit, tast metalen, verflagen en steensoorten aan en heeft een sterk negatief effect op mens, plant en dier. Ontzwaveling van deze afvalgassen bij ESD is dus heel erg nodig.

Met veel subsidie van het ministerie VROM (f 11,7 miljoen van de totaal benodigde f 16 miljoen) is in september 1988 gestart met de bouw van de ontzwavelingsinstallatie.

De bouw zal ongeveer 1 jaar in beslag nemen en verwacht wordt dus dat in oktober van dit jaar ESD een stuk schoner zal produceren. Daarmee zal het bedrijf aan de strengste normen voldoen die in Nederland aan de uitstoot van zwaveldioxide worden gesteld.

Dat is een hele goede stap vooruit. Maar er moet nog meer gebeuren bij ditzelfde bedrijf. De andere drie soorten vervuiling en overlast die hierboven werden opgesomd, zijn helaas voorlopig op de lange baan geschoven. In de vergunning van mei 1988 heeft de provincie weliswaar het bedrijf voorgeschreven onderzoeken te doen naar de oplossing van stof- en stankoverlast en bodemverontreiniging.

Die onderzoeken zijn ook keurig op de voorgeschreven datum van 1 januari 1989 gerapporteerd aan de provincie. Maar omdat de provincie niet heeft geëist dat daarna ook uit het onderzoek voortvloeiende concrete zuiveringsstappen moeten worden gerealiseerd, is het dus bij dat onderzoek gebleven.

Het bedrijf stelt (Winschoter Courant, 10-8-'88) dat *'het aanpakken van deze problemen weer een gigantische investering zou vergen'*. Dit is onterecht geweeklaag, aangezien VROM meer dan 80 % van de nu gebouwde ontzwavelingsinstallatie betaalt, terwijl ESD al 15 jaar de omgeving vervuult.

De Werkgroep Eemsmond die het bedrijf ESD al jaren kritisch volgt, is tegen de vergunning in beroep gegaan. Ze vindt dat de provincie hardere eisen moet stellen voor een oplossing voor de drie resterende problemen en ze vindt dat het bedrijf tot voldoende milieu-inzicht moet komen om tot zuivering van alle componenten over te kunnen gaan. Daarbij het principe hanterend van 'de vervuiler betaalt'.

De eerste stap bij ESD is nu gezet, hopelijk draait het bedrijf in de negentiger jaren helemaal schoon. ●